ΓΑΛΛΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟΥ ΣΑΡΑ-ΑΝΤΥ ΧΙΡΣ

Η ΜΟΙΡΟΛΟΓΙΣΤΡΑ

ΣΤΟ Σαίν - Μερλοῦ, στὴ Μάγχη, δὲν τὸν φοβοῦνται διόλου τὸν Πιεντούς, τὸν χοντρὸ κωδωνοκρούστη, ποὺ εἶνε συγχρόνως καὶ νεκροθάπτης κ' ἀνοίγει τοὺς λάκκους γιὰ τοὺς πεθαμμένους. Πίνει πάντα μ' εὐχαρίστησι κι' ἡ ταβέρνα τὸν δέχεται πάντα πρόσχαρο. Ἔχει πέντε παιδιὰ καὶ ἡ κυρὰ - Πιεντοὺς εἶνε πρόθυμη νὰ τοῦ κάνη ὅσα θέλει ἀκόμα. Ἡ καλύβα τους, χαρούμενη ἀπὸ τὴν ἀγάπη, ἀντηχεῖ ἀπὸ τὰ ξέγνοιαστα γέλια καὶ τ' ἀδιάκοπα παιγνίδια τῶν παιδιῶν κ' ὁ ἥλιος τὴν λούζει μὲ τὶς θερμὲς ἀχτῖνες του ἀπ' τὸ πρωΐ ὥς τὸ βράδυ. Οἱ γέροι ὅμως τοῦ χωριοῦ κι' οἱ νέοι καὶ τὰ παιδιά, οἱ ἄνθρωποι τῆς θάλασσας κι' οἱ ἄνθρωποι τῆς στερηᾶς, ὅλος ὁ κόσμος, φοβᾶται τὴ μοιρολογίστρα τοῦ χωριοῦ, τὴ γρηὰ Τουσσαίν. Ἔχει χέρια λιγνόμακρα, κοκκαλιάρικα, κίτρινα, σὰν τὰ κεριὰ ποὺ παληώνουν ξεχασμένα σὲ μιὰ γωνιὰ τῆς ἐκκλησιᾶς καὶ ποὺ ποτὲ δὲν θὰ τ' ἀνάψουν... Αὐτὰ τὰ φριχτὰ χέρια βγαίνουν ἀπὸ τὴ μαύρη πελερίνα της καὶ ξανακρύβονται πάλι ἐκεῖ, ἀφοῦ ξύσουν τὴν γαμψὴ μύτη της, τὸ μόνο κόκκινο σημεῖο τοῦ προσώπου της, ποὺ χωρίζει τὰ γατίσια μάτια της, μικρά, μὰ ἀστραφτερά, σὰν δυὸ ἀναμμένα κάρβουνα. Τὸ βλέμμα της χορτηᾶ ἀκαθόριστο, σὰν δυὸ πυγολαμπίδες πάνω ἀπ' τὸ ἕλος, καὶ φωτίζει μὲ μιὰ στριγνὴ καὶ σκληρὴ ἔκφρασι τὸ κίτρινο καὶ μαραγκιασμένο πρόσωπό της. Τὸ στόμα της εἶνε ξεδοντιασμένο κ' ἡ μιλιά της μόλις ἀκούγεται, σὰν ἐλαφρὸ σφύριγμα, μέσα στὴ σιωπή. Κανεὶς δὲν τὴν ἀκούει ὅταν περπατᾶ. Τὴν βλέπουν ξαφνικὰ πλάϊ τους, κοντά τους, καὶ τὴν χαιρετοῦν τρομαγμένοι :

—Καλησπέρα, κυρὰ - Τουσσαίν !...

Ἐκείνη γυρνᾶ ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά, κουνάει ἄφωνη τὸ κεφάλι της, ἀναστρώνει τοὺς σουβλερούς της ὦμους καὶ φεύγει πάλι, δίχως ν' ἀκούγεται ἡ περπατησιά της.

Πηγαίνει ἀπὸ τὴ μιὰ πόρτα στὴν ἄλλη, μέσα στὸ χωριὸ καὶ στὶς καλύβες τοῦ κάμπου, ὥς καὶ στὶς πιὸ ξέμακρες γωνιές, ὅπου ὑπάρχει λείψανο. Γυρνᾶ στὰ σπίτια ποὺ πενθοῦν καὶ μοιρολογάει τοὺς πεθαμμένους, ψιθυρίζοντας καὶ διάφορες ἀκατάληπτες προσευχές, καθὼς πέφτουν μιὰ - μιά, μονότονα, μέσα στὴ νεκρικὴ σωπή, ἡ μαῦρες χάντρες τοῦ κομπολογιοῦ της.

Ὡστόσο — τὸ βεβαιώνουν αὐτὸ ὅλες ἡ γερόντισσες στὸ χωριὸ — ἡ κυρὰ - Τουσσαίν ἤταν κάποτε ἕνα χαριτωμένο, ὡραιότατο κορίτσι. Ὅλες τους, μ' ἕνα στόμα, λένε πὼς τότε ἤτανε ἡ πιὸ ὄμορφη κοπέλλα τοῦ χωριοῦ. Στὰ δεκαοχτὼ της χρόνια, τὰ σγουρά, κατάξανθα μαλλιά της, ἦσαν ξακουστά, καθὼς καὶ τὰ γαλανὰ γλυκά της μάτια καὶ τὸ παιγνιδιάρικο χαμόγελό της.

Δὲν περιφρονοῦσε διόλου τὰ λοῦσα τότε. Ἀπεναντίας ὁ κόσμος εὕρισκε πὼς ντυνότανε πολὺ καλύτερα ἀπὸ ὅσο ταίριαζε στὴ θέσι τῶν γονέων της, ποὺ εἶχαν ἕνα μαγαζάκι στὴν παραλία καὶ πουλοῦσανε σχοινιά, κατράμι, δίχτυα κ' ἄλλα σύνεργα τῆς ψαρικῆς. Τὸ μαγαζάκι τους χάθηκε ἀργότερα, μαζὺ μ' ὅλα τ' ἄλλα, καὶ στὴ θέσι τους χτίστηκαν τώρα πελώρια πολυπελέστατα ξενοδοχεῖα, γιὰ τοὺς ξένους ποὺ ξεκαλοκαιριάζουν στὸ χωριό.

Πολλὲς φορὲς τότε τὴν ζήτησε γυναῖκα του ὁ πλοίαρχος Τουσσαίν καὶ πολλὲς φορὲς ἐκείνη τοῦ ἀρνήθηκε. Ὁ ναυτικὸς ὅμως ξέρει νὰ ὑπομένη. Ἤταν ἕνας καλοκαιριαμένος καὶ καλόκαρδος γίγαντας ὁ πλοίαρχος Τουσσαίν, δειλὸς μὲ τὶς γυναῖκες, ἀλλὰ κ' ἐπίμονος, γιατί ἡ συνήθεια τῆς θαλασσινῆς ζωῆς δυναμώνει τὸν χαρακτῆρα. Κάθε φορὰ ποὺ τὸ πλοῖο του ἐρχότανε στὸ χωριό, ἡ πρώτη του δουλειὰ ἤτανε νὰ τρέξη νὰ δῆ τὴν ξανθιὰ κοπέλλα, φοβισμένος μὴν εἶχε ἀραβωνιαστῆ ὅσο ἔλειπε. Μὰ ἐκείνη, μὲ μιὰ μονάχα ματιά της, τοῦκανε μαζὺ τόσο καλὸ καὶ τόσο κακό, ποὺ ὁ δύστυχος τάχανε καὶ ξεχνοῦσε τὰ ὄμορφα λόγια, ποὺ εἶχε ἑτοιμάσει μέρες καὶ νύχτες στὴ θάλασσα, λαχταρῶντας αὐτὴ τὴ στιγμή, ποὺ θὰ βρισκόταν καὶ πάλι μπροστά της.

Τὴν κύτταζε, τὴν καμάρωνε καὶ δυνάμωνε τὴν καρδιά του γιὰ ὅλο τὸν καιρὸ ποὺ θάλειπε πάλι στὴ θάλασσα. Πρὶν ξεκινήσει, ξανάκανε πάλι τὴν πρότασί του, μὲ τὸ ἴδιο ἀδέξιο ὕφος, τὴ φωνὴ πνιγμένη ὀπὸ τὴν ἀγωνία, αὐτός, ὁ ἄνθρωπος ποὺ εἶχε συνηθίσει χρόνια τώρα νὰ προστάζη τοὺς ἡλιοψημμένους θαλασσόλυκους...

Μιὰ μέρα, ἐπιτέλους, ἔτσι ξαφνικά, χωρὶς τίποτε τὸ ἔκτακτο νὰ μεσολαβήση, ἡ νέα τοῦ εἶπε τὸ «ναί». Ὁ πλοίαρχος, ποὺ σχεδὸν τὴν ἀγριοκύτταξε, βέβαιος γιὰ τὴν καινούργια της ἄρνησι, σὰν τ' ἄκουσε αὐτὸ κλονίστηκε, ζαλίστηκε ἀπὸ τὴν ἀπερίγραπτη κι' ἀναπάντεχη χαρά του. Δὲν ἤξερε τώρα τί νὰ τῆς πῆ. Ἐκείνη ὅμως τοῦ ἄπλωσε χαμογελῶντας τὰ κοκκαλίστικα χέρια της καὶ τότε μόνο, ἄφωνος, τὴν ἄρπαξε ἀπ' τὴ μέση, τὴν σήκωσε ψηλὰ καὶ τὴν ἔσφιξε γερὰ πάνω στὸ στῆθος του. Τὴν καταφιλοῦσε σὰν τρελλός, σὰν νἄθελε νὰ νοιώση τὴν οὐσία τῆς ψυχῆς καὶ τῆς σάρκας, ποὺ τοῦ χαριζε, μὰ ἴσως καὶ γιὰ νὰ τῆς δώση μιὰ ἰδέα, πὼς ἀπὸ δῶ καὶ μπρὸς θὰ ἤτανε πειὰ ἕνα ὄμορφο, χαριτωμένο, παιγνιδάκι, ἕνα κομψοτέχνημα, μέσα στὰ δυνατά μπράτσα του.

Ἄξαφνα τὸ πλοῖο σφύριξε ἀναχώρησι.

—Πρέπει νὰ φύγω ἀμέσως !... ψιθύρισε λυπημένος ὁ ναυτικός.

—Θὰ γυρίσης γρήγορα ;... Πόσο θὰ λείψης ; τὸν ρώτησε ἐκείνη.

—Δυὸ μῆνες... τρεῖς μῆνες.... ἂν δὲν μᾶς συμβῆ τίποτα....

—Ὦ ! θἄρθης ὥς τὴν ἀκρογιαλιὰ κ' ἔπειτα παρακολούθησε μὲ τὰ δακρυσμένα, ὁλογάλανα, μάτια της, τὸ πλοῖο, ποὺ σιγὰ - σιγὰ χάθηκε μέσα στὴν ἀγκαλιὰ τῆς ὁμίχλης...

* * *

Λένε ἀκόμα καὶ γιὰ τὸ ἀξέχαστο τραπέζι τῶν γάμων της, ἡ γρηές, γιὰ τὸ γλέντι ποὺ κράτησε τρεῖς μέρες στὸ χωριό, μ' ἔξοδα τοῦ εὐτυχισμένου καπετάνιου. Ὅλοι θαύμασαν κείνη τὴ μέρα τὴ νύφη γιὰ τὴν ὀμορφιά της, μὰ κ' ἡ λεβεντιὰ τοῦ καπετάνιου καὶ ἡ φλόγα ποὺ ἔλαμπε στὰ μάτια του, ἔκανε πολλὲς νὰ τὴν ζηλέψουν. Τὸ πλοῖο, ἀγκυροβολημένο στὸ λιμάνι, εἶχε ἐψηλώσει τὴ μεγάλη του σημαία, γιορτάζοντας μαζὺ μ' ὅλο τὸ χωριὸ τῶν ναυτικῶν καὶ τῶν ψαράδων. Τὸ πλήρωμα γλεντοκοποῦσε γιὰ τοὺς γάμους τοῦ καπετάνιου του. Ἕνα πελώριο τραπέζι ἤτανε στημένο στὸ κατάστρωμα καὶ τὸ κρασὶ ἔδιωξε κάθε ἔγνοια καὶ κάθε νοσταλγία ἀπὸ τὶς καρδιὲς τῶν ναυτῶν. Τραγούδια ἀντηχοῦσαν στὴ στεριά, τραγούδια καὶ στὴ θάλασσα...

Τὴν πρεπούμενη ὥρα ὁ πλοίαρχος πῆρε τὴ γυναῖκα του καὶ κατέβηκε στὸ λιμάνι. Γελῶντας ἐκείνη, μισοζαλισμένη ἀπὸ τὴ σαμπάνια καὶ μεθυσμένη ἀπὸ τὴ χαρά, ἄφησε νὰ τὴν πάη στὸ πλοῖο, μὲ τὸ μικρὸ βαρκάκι, ποὺ περίμενε στὸ μῶλο. Καὶ τὴν ἄλλη μέρα, ἡ κοπέλλα, μὲ τὴν καρδιὰ γεμάτη ἀπὸ τὶς ἀξέχαστες συγκινήσεις, καθὼς ἀνέβηκε στὸ κατάστρωμα, ἀπόρησε βλέποντας παντοῦ γύρω της μονάχα τὴ θάλασσα, κάτω ἀπὸ τὰ πελώρια βαρειὰ σύννεφα τ' οὐρανοῦ.

Τὴν πῆγε στὸ πλοῖο μὲ τὸ βαρκάκι....

—Ὑποσχέθηκες στὴν ἐκκλησία νὰ μ' ἀκολουθήσης παντοῦ, ὅπου κι' ἂν πάω, τῆς εἶπε ὁ ἄνδρας της, ὅταν τὸν ρώτησε δακρυσμένη γιὰ τὴ ζωὴ ποὺ θἄκανε μέσα στὸ πλοῖο.

Τὸ πλοῖο γύρισε στὸ χωριὸ — ὕστερ' ἀπὸ τρεῖς σχεδὸν μῆνες — μ' ἄλλον καπετάνιο. Ὁ Τουσσαίν κ' ἡ γυναῖκα του ζοῦσαν εὐτυχισμένοι σ' ἕνα μακρινὸ νησί. Ἐκεῖνος δούλευε πειὰ γιὰ λογαριασμό του, μὰ στὴ στεριά. Σ' ἕνα γράμμα στοὺς γονεῖς της, ἡ νέα περιέγραφε τὴν πλούσια ζωή της, τὶς περίεργες συνήθειες τοῦ ξωτικοῦ ἐκείνου τόπου καὶ τοὺς ὑπηρέτες ποὺ εἶχε στὸ ἀρχοντικό της. Πέρασαν τὰ χρόνια. Οἱ γέροι πέθαναν καὶ στὸ χωριὸ ξέχασαν τοὺς Τουσσαίν.

Μιὰ μέρα, ὡστόσο, ἐκείνη ἔφτασε ὁλομόναχη στὸ Σαίν - Μερλοῦ, μαυροντυμένη, κ' ὅλος ὁ κόσμος ἔτρεξε στῆς ξαδέρφης της, ποὺ ἔμεινε προσωρινά, γιὰ νὰ ζητήση πληροφορίες.

—Ὁ καϊμένος ὁ ἄνδρας μου σκοτώθηκε σ' ἕναν κυκλῶνα, ἀπάντησε ἐκείνη. Ἡ φυτεῖες μας καταστράφηκαν. δὲν μοῦμεινε πειὰ τίποτε !... Κι' εἴχαμε κάνει τόση περιουσία !... Ποῦ νὰ πάω ;... Ὕστερ' ἀπὸ τριάντα χρόνια, γύρισα στὸ χωριό, μὰ ὅλα ἔχουν ἀλλάξει ἐδῶ !...

Λιγόλογη καὶ θλιβερή, γρήγορα ἀπόμεινε ὁλομόναχη. Κι' ἡ μοναξιὰ τὴν τράβηξε στὴν εὐλάβεια. Τῆς ἄρεσε ἡ δροσερὴ σκιὰ τῆς ἐκκλησιᾶς, ποὺ ἤταιριαζε τόσο μὲ τὴ σκοτεινιὰ ποὺ σκέπαζε τὴν καρδιά της. Κι' ἀκούγοντας τόσο συχνὰ τὴ νεκρώσιμη ἀκολουθία, κατάλληξε νὰ γίνη μοιρολογίστρα. Μονάχα ὁ πόνος τοῦ κόσμου ταίριαζε μὲ τὸ ἀσήκωτο πένθος, ποὺ πλάκωνε τὴν ψυχή της.

Αὐτὴ τὴ γρηά, τὴ γρηὰ - Τουσσαίν, τὴ μοιρολογίστρα, τώρα φοβοῦνται ὅλοι στὸ χωριό, κ' ὄχι τὸν καλόκαρδο, τὸν πρόσχαρο οἰκογενειάρχη, ποὺ ἀνοίγει τοὺς λάκκους τῶν πεθαμμένων καὶ ξημεροβραδιάζεται στὴν ταβέρνα. Αὐτὴν τρέμουν, γέροι καὶ παιδιά, λὲς κ' εἶνε κριμμένος ὁ Χάρος κάτω ἀπὸ τὸ μαῦρο, παλιὸ πανωφόρι της, ἐνῶ ὁ Χάρος βρίσκεται βαθύτερα ἀκόμα, στὴν καρδιὰ τῆς δύστυχης γυναίκας...

ΣΑΡΑ—ΑΝΤΥ ΧΙΡΣ